

POSTANOWIENIE

14 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 lutego 2024 r. w Warszawie
zażalenia E. M. i W. M.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11 lipca 2023 r., I ACa 518/23,
wydany w sprawie z powództwa E. M. i W. M.

przeciwko [...] spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę

I uchyla zaskarżony wyrok w pkt 1;

II odrzuca zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 listopada 2022 r., I C 782/21, Sąd Okręgowy w Legnicy ustalił nieważność umowy kredytu i zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 213 925,81 zł z odsetkami tytułem zwrotu zapłaconych przez nich rat.

Na skutek apelacji banku Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zaskarżonym wyrokiem oddalił apelację w zakresie ustalenia nieważności umowy, zmienił rozstrzygnięcie w zakresie zapłaty w ten sposób, że oddalił powództwo co do żądania zapłaty 160 000 zł z odsetkami, oraz uchylił to rozstrzygnięcie w zakresie zapłaty 53 925,81 zł z odsetkami i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał żądania z uwzględnieniem wzbogacenia i zubożenia kredytobiorców. Przy tym uznał za oczywiste, że bank nie wzbogacił się o sumę 160 000 zł, gdyż wcześniej sam taką sumę wydał kredytobiorcom w wykonaniu nieważnej umowy kredytu. Natomiast co do reszty sumy zapłaconej bankowi w ramach rat kapitałowo-odsetkowych, tj. 53 925,81 zł, Sąd odwoławczy uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy nie badając całościowo wzbogacenia i zubożenia powodów.

Powodowi kredytobiorcy zaskarżyli zażaleniem wyrok Sądu odwoławczego w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Oceny, czy doszło do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji (art. 386 § 4 k.p.c.), dokonuje się w oparciu o prawo materialne. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi, gdy sąd pierwszej instancji oceni spór w świetle niewłaściwych instytucji prawa materialnego, co jest czymś odmiennym od nieprawidłowej oceny przez pryzmat właściwej instytucji prawa cywilnego. Rozpoznając zażalenie na nieprawidłowe zastosowanie art. 386 § 4 k.c. Sąd Najwyższy nie kontroluje prawidłowości subsumpcji, czyli przypisania ustalonemu stanowi faktycznemu określonych konsekwencji prawnych. SN sprawdza jedynie, czy sąd pierwszej instancji rzeczywiście nie dokonał subsumpcji przez pryzmat instytucji prawa cywilnego uznanych za adekwatne przez sąd odwoławczy.

Sąd Okręgowy jako podstawę uwzględniania żądania zapłaty wskazał art. 405 i 410 k.c. Sąd Apelacyjny oceniał żądanie w świetle tych samych przepisów i uznał, że Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął okoliczność, że suma 160 000 zł, z sumy 213 925,81 zł zapłaconej przez kredytobiorców bankowi, wcześniej została wydana kredytobiorcom przez bank, a tym samym jej zwrot bankowi nie jest ani zubożeniem kredytobiorców, ani wzbogaceniem banku. Sąd odwoławczy wskazał, że także pozostałą część żądania, czyli żądanie zwrotu sumy 53 925,81 zł, należy rozpoznać „z uwzględnieniem wzbogacenia i zubożenia powodów”, lecz nie wskazał żadnych okoliczności, które należy ustalić i uwzględnić w subsumpcji przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Sąd drugiej instancji nie wykazał w uzasadnieniu nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd Okręgowy. Bez wskazania okoliczności mogących, według Sądu odwoławczego, mieć wpływ na ocenę, czy otrzymując od kredytobiorców sumę 53 925,81 zł bank wzbogacił się i w jakiej wysokości, nie można rozstrzygnąć, czy doszło do nierozpoznania istoty sprawy. Dlatego na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. § 394¹ § 1¹ k.p.c. zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu w części, w której uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W pozostałej części zażalenie podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne.

W postępowaniach wpadkowych (niekończących postępowania) nie orzeka się o kosztach (art. 108 § 1 k.p.c.).

[ał]

(A.T.)